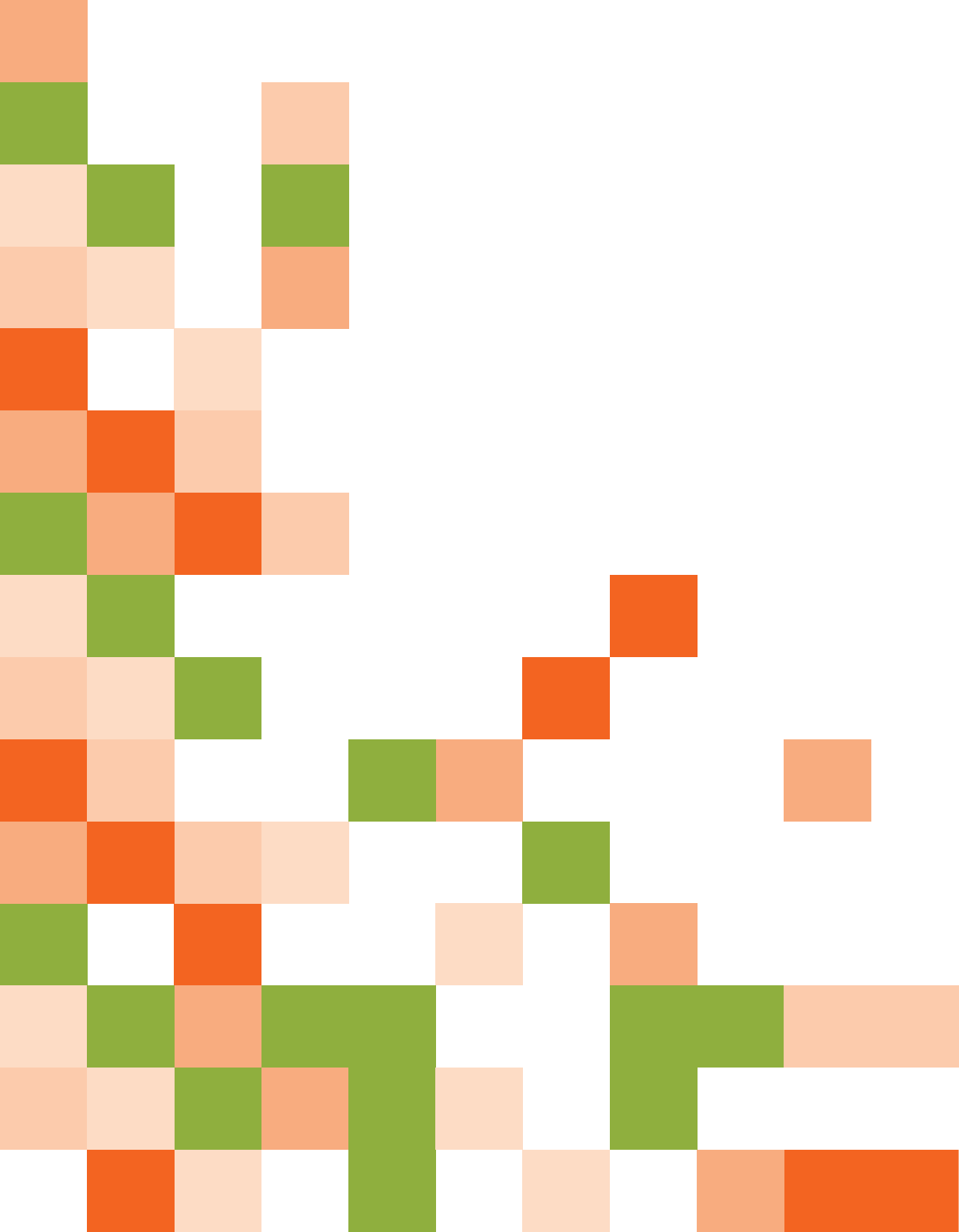

OPEN DATA AARHUS

Guide til dialogbaseret
arbejde med åbne data

AARHUS KOMMUNE

OPEN DATA AARHUS

Guide til dialogbaseret arbejde
med åbne data

Indhold

- 6 **Hvad er åbne data?**
- 7 **Om guiden**
- 8 **Åbne data som redskab til innovation**
- 9 **Hvordan gennemfører man et åben data dialogforløb?**
- 10 **Kortlægning og overblik**
- 12 **Inddragelse af aktører**
- 14 **Planlægning af forløb**
- 16 **Evaluering og opfølgning**
- 18 **Opmærksomhedspunkter og inspiration**

Hvad er åbne data?

Åbne data er ikke-persondata, som kan tilgås og bruges gratis af alle. Åbne offentlige data er data, som offentlige myndigheder udstiller. Det kan være data om f.eks. parkering, demografi, skoler, friluftsliv, solcelleanlæg og diverse byinventar som lygtepæle. Der er ikke data, der er "for små" til at blive udstillet.

Åbne offentlige data er med til at skabe transparens i den offentlige forvaltning – og ikke mindst, skabe mulighed for datadrevet vækst og innovation i erhvervslivet. Det gælder ikke mindst på klimaområdet.

Om guiden

Denne guide er baseret på erfaringer fra det lokale open data projekt i Aarhus Kommune, Open Data Aarhus, men kan også bruges som inspiration til andre open data projekter.

I guiden præsenterer vi nogle af de vigtigste erfaringer fra et forløb i Open Data Aarhus, hvor der har været fokus på klima/grøn omstilling og gennemførelse af en række dialogforløb mellem offentlige og private aktører. Forløbet har dermed haft en efterspørgselsdrevet og dialogbaseret tilgang til udstilling af data.

Initiativet Open Data Aarhus er ophørt, men du er velkommen til at kontakte Open Data DK (info@opendata.dk), som også har erfaring med en efterspørgselsdrevet og dialogbaseret tilgang til udstilling af data. Open Data DK er en fællesoffentlig forening, som bl.a. understøtter kommuner i arbejdet med åbne data.

God læsning.

Åbne data som redskab til innovation

Aarhus Kommune indhenter og skaber hver dag store mængder data til mange formål. Data kan omsættes til ny viden, nye eller forbedrede digitale services eller på anden vis bidrage positivt til i forvejen igangsatte initiativer og aktiviteter. Det sker i særlig grad, hvis vi som kommune sætter data fri og lader dem finde anvendelse også i andre sammenhænge, end de oprindeligt tiltænkte.

Når offentlige data udstilles åbent, er der et kæmpe innovationspotentiale for virksomheder – ikke mindst på klimaområdet og i den grønne omstilling.

Med muligheden for at kombinere data fra forskellige fagområder og få lov til at arbejde med dem på et tidligt stadie, vil det for en del virksomheder og iværksættere kun være fantasien, der sætter grænser for anvendelsesmulighederne.

Hvordan gennemfører man et åben data dialogforløb?

1	Kortlægning og overblik	<ul style="list-style-type: none"> • Afdækning af behov og interesse • Kortlægning af interessenter
2	Inddragelse af aktører	<ul style="list-style-type: none"> • Offentlige og private aktører • Opbakning og forventningsafstemning • Deltagere og rollefordeling
3	Planlægning af forløb	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogforløb som format • Online vs. fysiske forløb • Korte forløb
4	Evaluering og opfølgning	<ul style="list-style-type: none"> • Opfølgning på dialogen internt • Opfølgning på dialogen eksternt • Opmærksomhedspunkter
5	Opmærksomhedspunkter og inspiration	<ul style="list-style-type: none"> • Henvisning til relevant materiale

Kortlægning og overblik

Inden du begynder planlægning af dialogforløbet, er det vigtigt at blive skarp på hvad formålet med forløbet er. Det har stor betydning for hvilken tilgang du skal vælge: efterspørgselsdrevet eller udbudsorienteret.

Afdækning af behov og interesse

Når du vil afholde et dialogmøde om åbne data, er det afgørende at have et klart tematisk fokus. For at sikre ledelsesmæssig opbakning til dialogforløb og det efterfølgende arbejde med publicering, kan du med fordel at tage udgangspunkt i en dagsorden, der allerede er politisk opbakning til, f.eks. klima. Med den overordnede ramme og et ledelsesmæssigt mandat på plads kan du begynde at indsnævre dit fokus. Under klima kan man f.eks. fokusere på mobilitet, og derfra spore sig mere ind på et område der både er af interesse for kommunen, men også har en værdi for erhvervslivet.

Kortlægning af interessenter

Med et mere konkret emne på plads kan du begynde afdækningen af mulige interessenter og samarbejdspartnere. Hvilke virksomheder kan have interesse for det valgte felt og hvordan arbejder de med data i forvejen? Der er stor variation i virksomheders datamodenhed og behov for kommunale data på tværs af størrelse, og derfor er det godt med en åben tilgang i denne indledende fase. Med et Excel ark over potentielle virksomheder, startups, innovations hubs mm. er det enkelt at få overblik over hvem der er kontaktet, deres tilbagemeldinger, og om de evt. kan være relevante i et andet projekt. Du kan også spørge dit faglige netværk om de kender nogen interessante virksomheder.

Inddragelse af aktører

Det er vigtigt at inddrage relevante kommunale aktører så tidligt i forløbet som muligt. Ved at inkludere aktørerne tidligt i processen og tydeliggøre hvad de får ud af at deltage, sikrer man, at datadialogen har relevans for dataejerne, så de også vil investere den fornødne tid efter dialogmødet.

Offentlige og private aktører

For *offentlige* aktører vil åbne data og dialogforløb ofte være noget der kommer i tillæg til eksisterende arbejdsopgaver. Opgaverne med at finde og behandle data vil som regel ske i afdelinger der ikke selv opnår direkte værdi af det ekstra arbejde. Derfor er det vigtigt med en ledelsesmæssig opbakning der sikrer at de rette ressourcer bliver afsat både før, under og efter selve dialogmødet.

Med *private* aktører er det vigtigt at forventningsafstemme hvilke data kommunen er i stand til at levere og med hvilken hastighed. Data kan ligge mange forskellige steder; måske er de ikke i et samlet datasæt men registreret på enkelt projekter. Måske findes de slet ikke. Det er vigtigt at virksomheden bliver tydelig på hvilke specifikke data der ønskes og hvilken værdi data kan repræsentere. Det gør det nemmere efterfølgende at prioritere indsatsen med at finde data, og have en god opfølgende dialog med de private deltagere om hvorvidt data er publiceret og eventuelt anvendt.

Opbakning og forventningsafstemning

Det skal være tydeligt, hvad der ligger bag afholdelsen af forløbet, og hvilke forventninger der er til deltagerne. Det er en god idé at opstille klare værditilbud for de enkelte interessenter. Både hvorfor det er værdifuldt at have dem med, men også hvorfor det er værdifuldt for dem at deltage. Det gælder både blandt kommunale dataejere, deres ledere såvel som blandt de private aktører.

Deltagere og rollefordeling

Deltagerkreds og rollefordeling er centrale elementer i forløbet, da det er deltagernes input, der afgør udbyttet. Som facilitator er det vigtigt at du agerer som neutral aktør mellem deltagerne i innovationsprocessen og ikke kun taler det offentliges eller det privates sag, men taler for sagen om åbningen af offentlige data. Rollefordelingen er god at få italesat i planlægningsfasen. Det er sikkert nødvendigt at have medarbejdere fra flere forskellige kontorer, og evt. magistratsafdelinger, med. De medarbejdere der ved noget om dataindsamling eller har viden om det givne område, ved ikke nødvendigvis noget om dataudstilling.

Planlægning af forløb

Dialogforløbet som format

Et åben data-dialogforløb er en proces, der udforsker ønsker, behov og muligheder for at udstille kommunale data. Målet med forløbet er at identificere hvilke data der rummer værdipotentialer ved udstilling – både for erhvervslivet og for kommunen selv. Forløbet kan gerne ses som en fortætningsproces hen mod en handlingsplan som skal udføres.

Online vs. Fysisk

Det er ikke længere en selvfølge at møder afholdes fysisk.

Fysiske møder vil næsten altid være de bedste til at opbygge og facilitere relationer. Det fysiske rum vil oftest også være mest hensigtsmæssigt til at skabe de åbne og eksplorative dialoger. Efter et fysisk møde vil man ofte føle en større forpligtelse til at handle på de ting, der kom frem i dialogmødet. Det gælder både dataejere der skal frigive data og virksomheder der skal anvende data og gerne give feedback på data.

Virtuelle møder har den fordel, at de er fleksible, hurtige og nemme at deltage i. Det øger muligheden for at rekruttere deltagere uafhængig af lokalitet, hvilket kan være en fordel. Barrieren for at deltage i et virtuelt forløb kan også være lavere, og man kan potentielt få en større gruppe relevante respondenter at vælge mellem. Det er også en mulighed at optage mødet så du efterfølgende kan vende tilbage og sikre at du får fulgt op på de væsentligste punkter. Det er vigtigt at indhente samtykke og kan være fint at afbryde optagelsen undervejs hvis det viser sig at være en barriere for den flydende dialog.

Korte forløb

Det er vigtigt at de ønskede deltagere inviteres ind i processen tidligt, så man kan lave det bedste match mellem virksomheder og dataejere. Man bør alligevel overveje hvor lang denne proces skal være, så det ikke bliver en unødvendigt stor belastning for de involverede. Det er også en fordel at selve forløbet ikke afvikles for længe efter den forudgående dialog så engagementet svækkes eller nye opgaver kommer ind. Gennemføres dialogmødet virtuelt, bør det ikke vare mere end to timer – gerne med en kort indlagt pause. Afholdes mødet fysisk kan det evt. være lidt længere.

Evaluering og opfølgning

For at få et succesfuldt dialogforløb, er det vigtigt at planlægge en tilstrækkelig opfølgning. Aktørerne lægger tid og energi i dit projekt og der genstår en opgave i at følge op på den dialog der opstår i forløbet. Målet er at skabe en god dialog, men den dialog skal gerne føre til udstilling af de data, der faktisk identificeres i forløbet.

Opfølgning på dialogen internt

Det er vigtigt på forhånd at være tydelig på at der efter selve dialogen genstår et arbejde med at identificere og udstille de efterspurgte data. Derfor vil det være afgørende at have opbakning på lederniveau så ressourcerne er afsat. Det er en stor del af processen at tydeliggøre den faktiske dataefterspørgsel, så motivationen fastholdes gennem hele forløbet. Formidling og konkretisering af arbejdsopgaver er en stor del af dialogforløbet.

Opfølgning på dialogen eksternt

Forløbet centrerer sig hurtigt om specifikke efterspørgsler fra private aktører. Det er værdifuldt at få indsigt i erhvervslivets databehov og kan være vigtig viden i det videre arbejde med det tema du har valgt; grøn omstilling, mobilitet el.lign. Det er samtidig vigtigt at vi som offentlig myndighed følger op på den dialog vi selv har bedt virksomheden om at indgå i og bruge ressourcer på. Hvis det ikke er muligt at finde og frigøre de aktuelle data, er det også en vigtig tilbagemelding og kan evt. blive udgangspunkt for en videre dialog om andre databehov, samarbejdsmuligheder med mere.

Opmærksomhedspunkter og inspiration

Det kan være en udfordring at ramme det rigtige emne, hvor der er både efterspørgsel og mulighed for at data kan udstilles. Hvis det er svært at få hul på planlægning af processen, kan det være en mulighed at gøre brug af forskellige projektstyringsmodeller og -værktøjer som f.eks. [business model canvas](#)¹ eller andet, der kan hjælpe dig med at skabe overblik.

Mangler du inspiration til dit dialogforløb, kan du finde inspiration hos blandt andre foreningen Open Data DK. De har erfaring med lignende datadialoger og stor erfaring med offentligt-private datasamarbejder. På deres [hjemmeside](#)² finder du en samling af [rapporter, analyser og andre materialer](#)³ du kan lade dig inspirere af.

¹ Business Model Canvas

² Opendata.dk

³ Vejledninger og analyser

